

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Кучеренко Д.О., здобувач вищої освіти гр. МЕН 2/1

Миколаївський національний аграрний університет

В Україні вкрай повільно реалізується єдина послідовна державна політика щодо екологізації економіки, що передбачає запровадження та виконання принципів раціонального природокористування та мінімізацію негативного впливу на екологічні об'єкти при здійсненні антропогенної діяльності. Рівень та обсяги техногенного навантаження на навколишнє природне середовище свідчать про те, що екологічна ситуація у природному довкіллі, як життєво важливому середовищі для існування людини, залишається досить складною.

Під екологізацією економіки розуміється поступовий процес перетворення економіки, скерований на зменшення інтегрального екоруйнівного впливу господарських процесів у розрахунку на одиницю сукупного суспільного продукту. Екологізація здійснюється через систему організаційних заходів, інноваційних процесів, реструктуризацію сфери виробництва і споживчого попиту, технологічну конверсію, диверсифікацію виробництва, раціоналізацію природокористування, трансформацію природоохоронної діяльності, які реалізуються, як на макро-, так і на мікроекономічних рівнях. За визначенням окремих учених економістів-екологів, екологізація визначається як об'єктивно зумовлений процес перетворення всієї суспільної праці, спрямований на збереження і розвиток суспільно-економічних функцій природи.

На сьогодні питання екологізації економіки України стає особливо актуальним – процеси деградації довкілля мають місце практично в усіх регіонах нашої держави, а змінене людиною навколишнє природне середовище впливає на суспільство в зворотному напрямку і не завжди позитивно. Насамперед, це пов'язано зі стрімким зростанням техногенного навантаження на природне середовище, значним виснаженням природних ресурсів, із щорічним збільшенням екологічних проблем і катастроф, зі збільшенням питомої ваги природно-експлуатуючих галузей.

Екологічна ситуація в Україні є доволі складною, а в окремих регіонах сягає критичних меж. Необхідно зазначити, що 15% території країни можна вважати "умовно екологічно чистими", 15% – помірно забрудненими, а 70% – забрудненими територіями. Україна володіє передумовами, що дають їй змогу пропонувати сценарії протидії глобальним загрозам і завдяки цьому відігравати провідну роль у світовому співтоваристві, втілюючи покладену на неї еколого- економічну місію. Україна має чорноземи, концентрація яких забезпечує їй виключне становище на земній кулі. Вони є унікальним антиентропійним потенціалом глобального виміру. Порівняльний аналіз забезпеченості чорноземами мешканців Землі й України свідчить про

володіння державою безпрецедентного землересурсного потенціалу, якого не має жоден етнос у світі. Проте слід зазначити, що частка всіх природоохоронних витрат становить близько 0,8% ВВП України. Це надзвичайно недостатній рівень, особливо враховуючи низьку абсолютну величину ВВП на душу населення. І не при тому, що частка природного капіталу у складі національного багатства України становить 54%. У більшості країн Східної Європи частка природоохоронних витрат перебуває в межах 1,5-4% ВВП, а показник ВВП на душу населення перевищує український у 2-10 і більше разів. Тому для стабілізації екологічної ситуації і її поступового покращання, передусім, необхідні величезні асигнування на ліквідацію екологічних збитків, завданих у попередні роки. Такими ресурсами держава, нажаль, не володіє.

В Україні існує значна частка господарських систем, які здійснюють додаткові техногенні навантаження на довкілля, в першу чергу на верхню зону геологічного середовища, як головного одержувача більшості техногенних впливів. Беручи до уваги дані Національних доповідей Міністерства екології та природних ресурсів і МНС України, а також численних результатів досліджень інститутів НАН України, до екологічно несприятливих факторів, що мають прояв в регіонах України, можна віднести:

- підвищений рівень забруднення приземної атмосфери в межах промислово-міських агломерацій та гірничо-видобувних районів;
- хімічне забруднення прилеглих ландшафтів важкими металами, нафтопродуктами, радіонуклідами аварійного викиду ЧАЕС;
- суцільне зарегулювання річкової мережі, уповільнення водообміну річкових басейнів, зростаючий рівень забруднення поверхневого стоку;
- активізацію небезпечних екзогенних геологічних процесів;
- більшість господарських та транспортних об'єктів характеризуються зниженням інженерно-технічної стійкості. Згадані небезпеки вимагають застосування попереджувальних заходів: проведення комплексного аналізу

та запровадження системи сучасного моніторингу еколого-техногенних загроз безпеці життєдіяльності з використанням технологій дистанційного зондування та геоінформаційних систем. Проте все це є засобами відповідної реакції, а процесом недопущення таких станів є – екологізація економіки в Україні.

Отже, недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження природного довкілля є основною проблемою практичної реалізації концепції сталого розвитку в Україні. Основні передумови екологізації освіти та економіки в Україні існують – міжнародні угоди, закони України, державна політика щодо євроінтеграції та ін. Крім того, перехід до сталого розвитку в Україні неможливий без екологізації освіти, екологізації економіки та підготовки фахівців для сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс Екологізація економіки (https://pidruchniki.com/76385/rps/ekologizatsiya_ekonomichnogo_rozvitku_perspektivi_ukrayini)
2. Електронний ресурс. Сталий розвиток економіки в Україні (www.irbis-nbuv.gov.ua)

Науковий керівник канд. екон. наук, доцент Христенко О.А.